

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 10 Sayı: 48 Volume: 10 Issue: 48

Şubat 2017 February 2017

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

PEYZAJ MİMARLIĞI EĞİTİMİNDE DONATI-MEKAN İLİŞKİSİNİN KURGULANMASI BUILDING THE RELATIONSHIP BETWEEN FURNITURE - SPACE IN THE EDUCATION OF LANDSCAPE ARCHITECTURE

Tuğba DÜZENLİ*
Serap YILMAZ**
Doruk Görkem ÖZKAN***

Öz

Peyzaj mimarlığı disiplininde; mekân içinde tasarlanan, özgünleştirilen donatı elamanlarını sistematik bir biçimde kullanmak ve tasarlamak en az mekân yaratmak kadar önemlidir. Donatı elamanları için gerekli bir takım tasarım ölçütleri vardır. Bunlar doğru ve uygun olarak kullanıldığında yaşam kalitesini artırıcı, kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayan, konforlu tasarımlar ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle tasarım sürecinde oluşturulan donatı elemanları mekânın kimliğini, mimarî yapı ile uyumunu sağlayabilmektedir.

İnsanların ihtiyaç ve istekleri doğrultusunda çevrenin tasarlanmasıyla kullanıcılara yaşanabilir mekânlar yaratan peyzaj mimarlığı disiplininde; donatı tasarımı-mekân örgütlenme ilişkisinin kurulması önemlidir. Bu nedenle bu çalışmada peyzaj mimarlığı eğitiminde öğrencilere donatı tasarımının öğretilmesi amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada Karadeniz Teknik Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü eğitiminde 3. Yarıyıldan verilen "Donatı Tasarımı" dersi ele alınmıştır. Bu ders öğrencilere; donatı ve mekân uyumunun nasıl sağlanacağını, işlevsel ve estetik açıdan donatıların tasarım sürecinde nasıl kullanılacağını öğretmeyi amaçlayan seçmeli bir derstir. Donatı elemanlarının mekânla, birbirleri ile hizmet ettikleri etkinlik ile bütünleşerek nasıl mekansal kimliği oluşturacağını öğretmek dersin asıl hedefini oluşturur. İlk aşamada; ders kapsamında donatı tasarımı sürecinde öğrencilerin verilen etkinlik türlerini nasıl analiz ettikleri, tasarımlarında ölçü, mekân ve donatı ilişkisini nasıl yorumladıkları açıklanmaya çalışılmış, donatı tasarım eskizleri incelenmiştir.

İkinci aşamada ise anket çalışması yapılmış; öğrencilerin donatıların ölçülerini, etkinliğin türüne göre donatı tasarlamayı, donatı-mekân ilişkisini kurgulamayı ne kadar öğrendikleri sorgulanmış böylece donatı tasarımı dersinin öğretim düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca anketteki açık uçlu soru ile "Donatı Tasarımı" dersinin öğrenciler için ifade ettiği anlam ortaya konulmuştur.

Sonuçta öğrencilerin donatı tasarımı sürecinde ölçü ve etkinliğe uygun donatı tasarlamayı iyi öğrendikleri ancak tasarım deneyimleri az olduğundan mekân-donatı ilişkisini kurgularken zorlandıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin; bu dersi öğretici ve yaratıcı buldukları da ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Donatı Tasarımı, Donatı-Mekân İlişkisi, Peyzaj Mimarlığı Eğitimi.

Abstract

In the discipline of Landscape architecture, using and building furniture elements that are designed and individuated in space systematically is at least as significant as creating space. There are a number of design standards that are necessary for the furniture elements. When these standards are used accurately and properly, the designs that increase life quality, that meet the needs and that are comfortable are created. Therefore, furniture elements that are formed in the process of design are required to enable the identity of space and its harmony with the architectural structure.

In the discipline of Landscape architecture which creates livable spaces for people in accordance with the needs and desires of them by designing the environment, it is vital to build the relationship between furniture design- space organization. Thus, in this study, it is aimed to teach furniture design to the students in the education of landscape architecture.

In this study, "Furniture Design" course that is taught in the 2nd year during the education in the Department of Landscape Architecture in Karadeniz Technical University is examined. This course is an elective course that aims to teach students how to enable the harmony between the furniture and the space and how to use accessories in the process of design in terms of functionality and aesthetics. The main aim of the course is to teach how furniture elements form spatial identity through integrating with space, themselves and the activity that they serve. In the first part of the study, in the process of furniture design in the scope of the course, it is aimed to explain how the students analyze the kinds of activities that are given to them and how they interpret the relationship among size, space and furniture in their designs, and their furniture design sketches are examined.

In the second part of the study, a questionnaire is conducted, and through this questionnaire, it is searched to what extent the students have learned the sizes of furnitures, to what extent they are able to design furnitures with regard to the type of activity and to what extent they are able to build furniture-space relationship. Thus, it is aimed to identify the success level of teaching of furniture design course. Moreover, through the open-ended question in the questionnaire, it is explored what "Furniture Design" course means for the students.

In conclusion, it is explored that the students have learned how to design furniture that is suitable for the size and the activity well in the process of furniture design; however, they have had difficulty in building the relationship between space - furniture because they have little design experience. It is also revealed that the students think that this course is informative and creative.

Keywords: Furniture Design, Furniture - Space Relationship, Landscape Architecture Education.

* Yrd. Doç. Dr., KTÜ, Orman Fak. Peyzaj Mimarlığı Bölümü (İletişim yazarı: tugbaduzenli@gmail.com)

** Yrd. Doç. Dr., KTÜ, Orman Fak. Peyzaj Mimarlığı Bölümü

*** Arş. Gör., KTÜ, Orman Fak. Peyzaj Mimarlığı Bölümü

1.GİRİŞ

1.1. Donatı elemanları ve tasarımı

Herhangi bir mekanda; kullanıcıların konfor, bilgi, dolaşım kontrolü, koruma, eğlenme gibi ihtiyaçlarına cevap verecek biçimde yerleştirilmiş elemanlar "Donatı Elemanları" olarak adlandırılmaktadır. Başka bir deyişle; yaşadığımız çevrede, sokak, yol, cadde ve meydanlar ile rekreasyon amaçlı genel ya da özel, kullanım alanlarında yer verilen, konforun ve çevre kalitesinin göstergesi durumundaki oturma, barınma, korunma, kuşatma, ulaşım, danışma, aydınlatma, iletişim, betimleme, oyun ve spor gibi temel fonksiyonları destekleyip güçlendiren, toplumsal ve bireysel yaşamı kolaylaştırıp kullanıcıların beğenilerini kazanan peyzaj öğeleri "Donatı Elemanları" olarak adlandırılmaktadır.

Donatı elemanları, insanın bireysel ve toplumsal yaşamını kolaylaştıran, bireyler arası iletişimi sağlayan, mekana işlevsel ve estetik açıdan belirli bir anlam kazandıran, değişik nitelik niceliklerde olan, mekanı tanımlayan, tamamlayan objelerdir. Bu nedenle sadece işlevsel amaçlarla değil, mekanları canlandırıcı etkileri açısından da büyük önem taşımaktadırlar (Güney ve ark., 1996: 112). Mekân içinde tasarlanan, özgünleştirilen donatı elemanları mekânı düzenlerken aynı zamanda mekanlardaki donatı alanları için de bir sistematik oluşturmaktadır. Mekânı donatma kavramı ile başlayan tasarım süreci mekan-etkinlik-donatı bütünlüğünü sağlayarak tamamlanmalıdır.

İnsan yapısı mekânlarda çevre, insan tarafından yaratılan ve mekânı anlamlandıran ürünlerden oluşur. Böyle bir çevrenin karakteri o yerde bulunan nesnelere, şekiller, dokular ve renklerden oluşmaktadır. Mekâna katılan her nesnenin o mekânın var olan kimliğinin desteklenmesi veya yıpratılmasında rolü büyüktür. Bu nedenle mekâna eklenen her nesnenin mekânın barındırdığı fonksiyonları destekleyen nitelikleri kadar ortak dile hizmet etmesi, bütünlük sağlaması bir zorunluluktur. Burada ki ortak dil mekânın estetik değerleri ile ürünün çatışmaması kadar ürünün o bölgenin ruhuna hizmet edecek nitelikte olmasıdır (Güneş, 2005: 94; Aksu, 2012: 375). Sosyal, kültürel ve ekonomik özellikler içeren donatı elemanları, öncelikle kullanıcıların farklı gereksinimlerine cevap verecek işlevlere sahip olmalı ve standartlara uygun olarak tasarlanmalıdır (Harris ve Dines, 1998:112; Celbiş, 2001:176; Molnar, 2015:120). Donatı elemanları buldukları mekânın yerine, büyüklüğüne ve anlamına uyumlu olmalı, içinde yer aldığı çevrenin karakterini yansıtmamasının yanında, kullanıcılara psikolojik rahatlık sağlayabilmelidir (Yücel, 2006: 27; Kesim ve Eroğlu, 2001:139).

Belirli bir düzen içinde ele alınan, buldukları çevre ile bütünleşerek mekanın bir ögesi haline gelen donatı elemanları birbirleri ile kurdukları dil birlikteliği aracılığı ile mekansal kimliğin oluşmasına katkı sağlayan en önemli nesnelere başında gelmektedir. Bu nedenle donatı elemanlarının birer tasarım ürünü olarak ele alınmalarını sağlayacak, birbirleri ve yer aldıkları mekanlar ile doğru ilişkiler kurmalarını olanaklı kılacak bazı yaklaşımlara gerek duyulmaktadır (Bayraktar ve ark., 2008:107). Mekansal kimliğin oluşumunda etkili olan simgesel özellikler, psikolojik etkiler, malzeme, doku ve renk öğeleri, donatılar, tanıtıcı öğeler, doğal dengeler ve buna benzer psikolojik ve biyolojik açıdan insana huzur ve mutluluk veren birçok eleman ve özellikler mekânların kalitesini artırmaktadırlar (Suher ve ark., 1996:).

Donatılar farklı şekillerde sınıflandırılabilir;

Yörük ve arkadaşları (2006) peyzaj donatılarını şu şekilde sınıflandırmıştır;

- Zemin elemanları (merdiven, rampalar, yollar, kaldırımlar, döşeme elemanları)
- Kuşatma elemanları
- Çatı elemanları
- Bahçe donatıları (aydınlatma, çöp kutuları, oturma elemanları, işaret levhaları)

Yıldızcı (2001) ise donatıları;

- Zemin kaplamaları (beton, taş, ahşap, asfalt, tuğla vb.)
- Oturma birimleri (banklar, sandalyeler, grup oturma elemanları, oturma basamakları)
- Aydınlatma elemanları (yol aydınlatıcıları, alan aydınlatıcıları)
- İşaret ve bilgi levhaları (yönlendiriciler, yer belirleyiciler, bilgi iletişim panoları)
- Sınırlayıcılar (sınırlayıcılar, caydırıcılar, yaya bariyerleri, trafik bariyerleri)
- Su ögesi (havuzlar, süs havuzları, çeşmeler)
- Üst örtü öğeleri (duraklar, gölgelikler, pergolalar, örtü elemanları)
- Satış birimleri (kiosklar, sergi pavyonları, büfeler)
- Sanatsal objeler (heykeller)
- Oyun alanı elemanları olarak sınıflandırmıştır.

Donatı elemanları kullanım olanaklarına göre de sınıflandırılabilir (Asatekin,1981:19);

- Geçici kullanım amaçlı kentsel donatı elemanları
- Süreli kullanım amaçlı kentsel donatı elemanları

- İşlevsel kullanım amaçlı kentsel donatı elemanları
- Yan kullanım amaçlı kentsel donatı elemanları

Donatılarda standardizasyon uygulaması yerine kullanılacakları mekanların özellik ve işlevleri dikkate alınarak özgün tasarımlar yapılmalıdır (Akyol, 2006). Mekânların başarılı bir niteliğe kavuşması için ölçü, biçim, renk, doku gibi tasar öğelerinin vurgulanması ve bireyin alışkanlıklarına, tepkilerine, içgüdülerine, yanıt verecek şekilde düşünülmesi gerekmektedir. Böylece mekân, algılanabilirlik özelliği ve kullanılabilirlik sürekliliği kazanacaktır (Çınar ve Çetindağ, 2009:107).

Donatı tasarımında kullanıcıların beğeni düzeyini etkileyebilecek bazı özellikler vardır. Bunlar; renk uyumu, ölçü/oran dengesi, işlevsel uygunluk, malzeme uyumu, bakımlı/temiz olma, modern olma, yeni olma, farklı olma, etkileyici olma, ilginç olma, gösterişli olma, orijinal/özgün olma, konumunun iyi olması, çevre ile uyumlu olma, çevre ile karşıt olma, anlamsal ve anıtsal olma, simgesel olma, görsel zenginlik oluşturma olarak belirlenmiştir (Aksu, 1998:58).

Özetle; tasarım sürecinde ortaya konan ürün belirli bir amaca hizmet ederek işlevsel olmalı, benzerlerinden çok farklı bir görsellikte, özgün ve estetik olmalıdır.

1.2.Tasarım eğitimi

Tasarım eğitiminde; yaratıcı düşünebilen, yaratıcılığı analitik düşünme ile bütünleştirebilen, yenilik yapabilen, problem çözebilen, insanlar yetiştirilmesi amaçlanır. Ancak Öztürk'e (2007: 52) göre tasarım eğitimi, tasarlanmaya muhtaç bir bilinmezdir. Peyzaj mimarlığı eğitimi de ise tasarım; karar üretme, arazi biçimleme, mekân düzenleme ve insan aktivitelerini organize etmek şeklinde tanımlanmaktadır (Rodlek ve Steiner, 1998:74; Özkan ve ark., 2016:138). Bu eğitim sürecinde öğrencilerden tasarım süreçlerini bütünleştirerek amaca uygun yaratıcı tasarımlar üretmeleri beklenmektedir çünkü peyzaj mimarı çok boyutlu düşünme yetisine sahip olmak zorundadır. Donatı tasarımı eğitimi de bu sürecin bir parçasıdır ve etkinliğe uygun, mekânla bütünlük sağlayan özgün donatılar tasarlamayı öğretmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle öğrenciler donatı tasarımı seçenekleri üretirken birçok farklı durumu birlikte ele almak zorundadır. Donatının ölçüleri, biçimi, formu, mekânın özelliği, mekânla donatının ilişkisi yani mekânla donatının ortaya koyduğu estetik ve fonksiyonel durumlar, bunlardan bir kaçıdır. Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Peyzaj Mimarlığı Bölümünde de, öğrencilere tasarım ve yaratıcılık becerisi kazandırmak için usta çırak ilişkisinin ön planda olduğu teorik ve uygulamalı stüdyo dersleri oldukça önemlidir. Donatı Tasarımı dersi de bu tür derslerden biridir. Çalışmada Peyzaj Mimarlığı bölümü eğitiminde donatı-mekân ilişkisini yaratıcı bir biçimde kurgulamayı amaçlayan Donatı Tasarımı dersi değerlendirilmiştir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

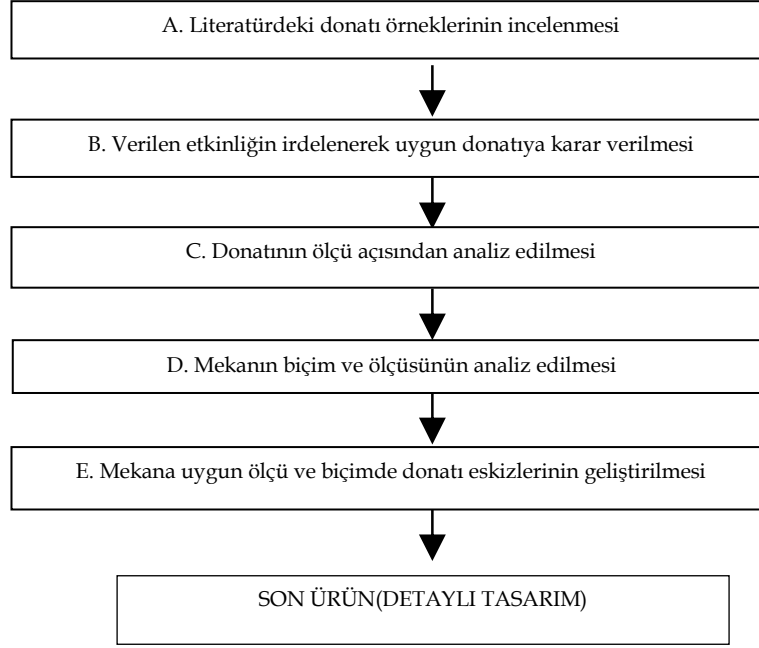
2.1. 1. Aşama

Bu çalışmada materyal olarak, KTÜ Peyzaj Mimarlığı Bölümü 2.sınıf derslerinden "Donatı Tasarımı" dersinde öğrencilerin farklı etkinlikler için tasarladığı Donatı Eskizleri ve Detaylı Tasarımları kullanılmıştır. Mekân-donatı ilişkisinin kurgulanması peyzaj mimarlığı kapsamında ele alınması gereken önemli bir konu olarak görülmektedir. Peyzaj mimarları; insanların ihtiyaç ve istekleri doğrultusunda çevrenin tasarlanmasıyla kullanıcılara yaşanabilir mekânlar yaratır. Peyzaj mimarlığı disiplinde bu mekânları tasarlarlarken öncelikle kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayan, ergonomik işlevsel tasarımlar sonra da yaratıcılığı üst düzeyde estetik-özgün tasarımlar ön plana çıkmalıdır. Bu nedenle bu ders, öğrencilere uygun etkinlik için uygun ölçü, malzeme, biçime sahip yaratıcı donatı tasarımı geliştirme anlayışını kazandırmayı amaçlar. Daha açılacak olursa bu ders kapsamında öğrenciler, öncelikle donatı elemanları, türleri, ölçüleri, mekansal kurgusu gibi konularda bilgilendirilirler. Daha sonra dünyadaki tasarlanmış donatı örnekleri mekân-donatı ilişkisi açısından incelenir.

Dersin sonraki aşamalarında dersi alan 30 öğrenciden her ders farklı bir etkinlik için (oturma, yeme-içme, güneşlenme, pişirme, gösteri yapma etkinlikleri için) 1/100 ölçeğinde plan boyutunda donatı tasarımları istenir. Amaç donatının ölçüsünün, planda yerleşiminin nasıl olabileceğinin öğrenciye kavratılmasıdır. Donatı ile mekânın uyumunun nasıl sağlanabileceğinin öğretilmesi dersin başka bir amacını oluşturur. Bu dersin kapsamındaki eğitim yaklaşımı, biçimsel ve işlevsel bütünlüğün sağlanması üzerine odaklanır. Öğrencilerden seçilen etkinliğe bağlı olarak yorumlama yapıp, tasarlayacakları açık mekânda biçim-işlev uyumu yaratarak doğru ölçü ve biçimde özgün donatılar tasarlamaları beklenir.

Bu aşamada öğrencilerin farklı etkinlikler için ürettikleri donatı çizimleri ölçü-etkinlik-mekân ilişkisi açısından değerlendirilmiştir.

Şekil 1. Donatı Tasarımı dersi kapsamında izlenen süreç

2.2. 2.Aşama- anket çalışması

Dönem sonunda öğrencilere dersin kazanımlarına yönelik anket yapılmıştır. Bu da çalışmanın ikinci kısmını oluşturmaktadır. Anket öğrencilerin donatı-mekan kavramlarını ilişkilendirme düzeylerinin ne olduğu, donatı tasarım sürecini ne kadar öğrendikleri gibi sorulara yanıt bulmak amacıyla yapılmıştır. Ankette öğrencilere;

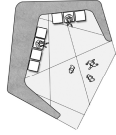
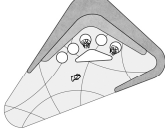
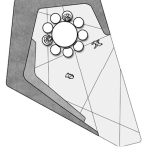
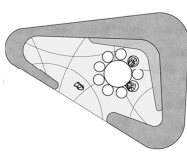
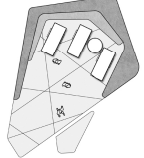
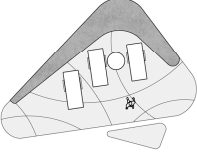
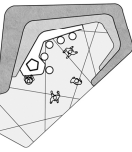
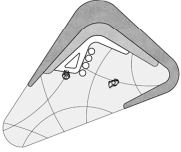
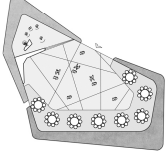
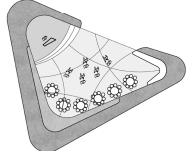
- Donatıların ölçülerini ne kadar öğrendikleri,
- Etkinliğin türüne göre donatı tasarlamayı ne kadar öğrendikleri,
- Donatı mekan ilişkisini kurgulamayı ne kadar öğrendikleri 5' li skala verilerek sorulmuş, Puanlama 1 (çok az), 2 (az), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) olarak derecelendirilmiştir.
- Son soruda ise "Donatı Tasarımı" dersi hakkındaki serbest düşüncelerini yazmaları istenmiştir.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1. Aşama 1'in bulguları

2016 yılında bu ders kapsamında ortaya koyulan öğrenci çalışmalarında; farklı etkinliklere yönelik donatı çözümleri analiz edilmiştir. Öğrencilere 5 farklı etkinlik türü (oturma, yeme-içme, güneşlenme, pişirme, gösteri) ve farklı biçimsel karakterdeki mekanlar (organik hatlı, köşeli hatlı) verilerek 1/100 ölçeğinde plan boyutunda donatı tasarımları istenmiştir. Yapılan öğrenci eskizleri: etkinlik türü, mekan biçimi ve ölçü açısından Şekil 2' de incelenmiştir.

Şekil 2. Öğrenci mekan biçimi ve ölçü değerlendirilmesi

	KÖŞELİ BİÇİM	ORGANİK BİÇİM	
OTURMA			Oturma Birimi 50cm Etkinlik Alanı: 25m ² Yeşil Alan: 10m ²
YEMEK YEME			Oturma Birimi 50cm Yemek Masası: 120cm Etkinlik Alanı: 35m ² Yeşil Alan: 15m ²
GÜNEŞLENME			Şezlong: 190x70cm Etkinlik Alanı: 45m ² Yeşil Alan: 20m ²
PIŞIRMA			Barbekü: 120x120cm Etkinlik Alanı: 40m ² Yeşil Alan: 15m ²
GÖSTERİ			50 Kişilik Etkinlik Alanı: 350m ² Yeşil Alan: 20m ²

eskizlerinin etkinlik türü, açısından

3.2. Aşama 2-anketin bulguları

Bu aşamada, yanıtların anlamlı olup olmadığını test etmek için SPSS (v. 17.0) kullanılarak χ^2 testi yapılmıştır. χ^2 - testlerinin sonuçları tüm kategorilerin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermiştir.

3.2.1. Soru 1'in bulguları

Öğrencilerin donatıların ölçülerini ne kadar öğrendiklerini anlamak amacıyla sorulan soruda verilen yanıtlara ilişkin frekanslar Çizelge 1'de değerlendirilmiştir. Sonuçlara göre öğrenciler donatı ölçülerini çok iyi düzeyde öğrenmiştir ($\chi^2=22.400^a$, 2df, $p<0.01$).

Çizelge 1. Donatıların ölçülerini ne kadar öğrendiniz? (S1) sorusuna ilişkin frekans değerleri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Orta	2	6,7	6,7	6,7
İyi	6	20,0	20,0	26,7
Çok İyi	22	73,3	73,3	100,0
Total	30	100,0	100,0	

Analizler incelendiğinde; donatı ölçülerini öğrencilerin % 73,3' ünün "çok iyi", % 20 sinin "iyi", % 6,7 sinin "orta" düzeyde öğrendiği belirlenmiştir.

3.2.2. Soru 2'nin bulguları

Öğrencilerin etkinliğin türüne göre donatı tasarlamayı ne kadar öğrendiklerini anlamak amacıyla sorulan soruda verilen yanıtlara ilişkin frekanslar Çizelge 2'de değerlendirilmiştir. Sonuçlara göre öğrenciler etkinliğin türüne uygun donatı tasarlamayı iyi düzeyde öğrenmiştir ($\chi^2=16.400^b$, 3df, $p<0.01$).

Çizelge 2. Etkinliğin türüne göre donatı tasarlamayı ne kadar öğrendiniz? (S2) sorusuna ilişkin frekans değerleri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Az	2	6,7	6,7	6,7

Orta	12	40,0	40,0	46,7
İyi	14	46,7	46,7	93,3
Çok İyi	2	6,7	6,7	100,0
Total	30	100,0	100,0	

Analizler incelendiğinde; etkinliğin türüne uygun donatı tasarlamayı öğrencilerin % 6,7' sinin "çok iyi", % 46,7' sinin "iyi", % 40' ının "orta", % 6,7' sinin "az" düzeyde öğrendiği belirlenmiştir.

3.2.3. Soru 3'ün bulguları:

Öğrencilerin donatı mekan ilişkisini kurgulamayı ne kadar öğrendiklerini anlamak amacıyla sorulan soruda verilen yanıtlara ilişkin frekanslar Çizelge 3'de değerlendirilmiştir. Sonuçlara göre öğrenciler donatı-mekan ilişkisini orta düzeyde öğrenmiştir ($\chi^2=33.200^b$, 3df, $p<0.01$). Bu; kurgulanması zor, tasarım yaparak, deneyim kazanarak öğrenilmesi gereken bir ilişki olduğundan ders kapsamındaki öğrenim düzeyi ortadır, bu düzey üst dönem projelerini aldıkça, öğrencilerin tasarım deneyimleri arttıkça yükselecektir.

Çizelge 3. Donatı mekan ilişkisini kurgulamayı ne kadar öğrendiniz? (S3) sorusuna ilişkin frekans değerleri

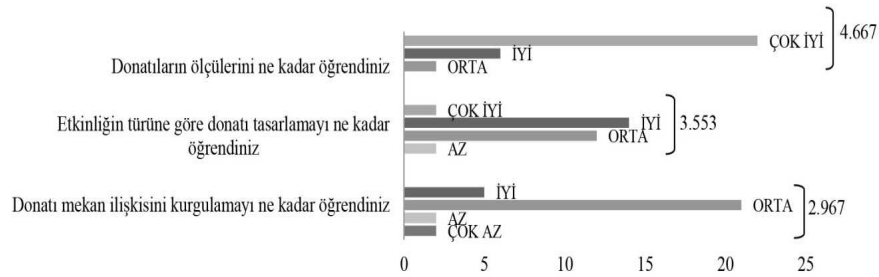
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Çok az	2	6,7	6,7	6,7
Az	2	6,7	6,7	13,3
Orta	21	70,0	70,0	83,3
İyi	5	16,7	16,7	100,0
Total	30	100,0	100,0	

Analizler incelendiğinde; donatı mekan ilişkisini kurgulamayı öğrencilerin % 16,7' sinin "iyi", % 70' ının "orta", % 6,7' sinin "az", % 6,7' sinin "çok az" düzeyde öğrendiği belirlenmiştir.

3.2.4. Soruların karşılaştırılması

Sorulara verilen cevapların farklılıklarının istatistikî açıdan anlamlı olup olmadığının değerlendirilmesi için T-testi yapılmıştır. Ölçü açısından donatı tasarlamayı çok yüksek düzeyde öğrendikleri yani en yüksek değerleri aldıkları, etkinlik açısından yüksek düzeyde öğrendikleri yani yüksek değerleri aldıkları, mekansal kurguyu öğrenmede ise zorlandıkları, orta değerleri (olumlu) aldıkları belirlenmiştir. Yapılan analizler, verilen yanıtlar arasındaki farklılıkların her soru için anlamlı olduğunu göstermiştir ($p<0.01$): her soru için ortalama ve standart sapma değerleri ile T-testine ilişkin değerler Çizelge 4'de, ortalama değerleri de Şekil 3'de verilmiştir.

Şekil 3. Sorulara ait ortalamaların karşılaştırılması

Çizelge 4. Sorular için ortalama ve standart sapma (sd) değerleri ve T-testi değerleri

	t	df	sd	Mean Difference
S1	42,146	29	.606	4,667
S2	26,500	29	.703	3,533
S3	22,619	29	.718	2,967

Analizler incelendiğinde öğrenmenin; en yüksek düzeyde (S1) donatı ölçüleriyle (42,146 t değeri), daha sonra (S2) etkinliğin türüne uygun donatı tasarlamayla (26,500 t değeriyle), en az da (S3) donatı mekan ilişkisi kurgulamayla (22,619 t değeriyle) ilişkili olduğu belirlenmiştir.

3.2.5. Soru 4'ün bulguları

Anketteki açık uçlu soru ile “Donatı Tasarımı” dersinin öğrenciler için ifade ettiği anlam Çizelge 5’de ortaya konulmuştur.

Çizelge 5. Donatı Tasarımı dersiyle ilgili verilen cevapların gruplandırılması

Cevaplar	
Mekana uygun ölçülerde donatılar tasarlayabilirim	İşleve yönelik değerlendirmeler
Mekana uygun ölçülerde donatılar tasarlayabilirim.	
Donatı tasarımında insan ölçülerini bilmek gereklidir.	
Eskiz yaptığımız için ölçü ve biçim konusunda çok şey öğrendim.	
Donatıların ölçülerini öğrendim.	Biçime yönelik değerlendirmeler
Döşeme deseni ile donatı ilişkisini kurgulamayı biliyorum.	
Köşeli bir mekanla organik bir mekan arasındaki donatı farkını öğrendim.	
Etkinlik-mekan-donatı ilişkisi hakkında bilgi edindim.	Mekânsal kurguya yönelik değerlendirmeler
Bu ders proje derslerim için çok faydalı oldu.	
Yaratıcı bir dersti.	Öğrenime yönelik değerlendirmeler
Mekana uygun donatı tasarlamak zorlayıcıydı.	
Donatı tasarımı için eskiz yapmak eğlenceli, yaratıcı bazen de zordu.	
Etkinlik türüne göre donatı tasarlamak öğrendim.	
Farklı biçimlerdeki mekanlara donatı tasarlamak yaratıcıydı.	
Ders projelerde donatı tasarlama konusunda bana yardımcı oldu.	
İhtiyaç-donatı ilişkisini kurmayı öğrendim.	

4. SONUÇ

Sürdürülebilir ve kullanışlı tasarımlar oluşturabilmek için kullanıcı ihtiyaçlarına uygun donatılar tasarlanmalıdır (Siu, 2005: 547; Siu, 2009:3087). Kültürün mekânsal ve geçici boyutuna bakıldığında; tasarımın yalnızca fiziksel objeler ve sistemlerle ilgili profesyonel bir uygulama olmadığı anlaşılmaktadır. Bu daha çok kullanıcı tercihleri ve ihtiyaçları ile ilgilidir (Jordan ve Green, 1999: 38; Prudhomme ve ark., 2003: 337, Clarkson ve ark., 2004: 127, Siu, 2007: 39). Bu nedenle kullanıcı beklentilerine cevap verecek uygun ölçü ve biçimde, mekânın kimliğiyle uyumlu donatıların tasarlanması gerekir. Ortaya çıkan tasarımda donatının biçim ve işlevi mekân ile uyumlu ve özgün olmalıdır.

Belirli tasarım ölçütleri aracılığıyla kullanıcının ihtiyaç ve gereksinimlerine yanıt veren mekânlar yaratmayı amaçlayan Peyzaj Mimarlığı disiplini için eğitim sürecinin nasıl olması gerektiği günümüzde hala tartışma konusudur. Tasarım ve yaratıcılık süreçlerini içeren tüm disiplinlerde olduğu gibi Peyzaj Mimarlığı eğitim programlarında da öğrenciye tasarım becerisi kazandırmaya yönelik üslup ve yöntemler oldukça önemlidir. Bu çalışmada mekân-donatı ilişkisini işlevsel ve estetik açıdan kurgulamayı amaçlayan donatı tasarımı dersinin tasarım eğitimindeki faydaları ortaya konmuştur. Bu derste;

- Öğrenciler farklı biçimde mekânlar için farklı etkinliklere yönelik donatı eskizleri yapmıştır.
- Donatı tasarım sürecine başlamaları, işlevsel ve estetik kurguyu sağlamaları kolaylaşmıştır.
- Bu eğitim yaklaşımı; tasarım öğrencilerine estetik, işlevsel ve yaratıcılık açısından yardımcı olmuş, donatı tasarım eğitimini daha anlaşılabilir hale getirmiştir.
- Öğrenciler; donatı ölçülerini, donatıların etkinlikle ilişkilerini iyi düzeyde öğrenmişler, mekân-donatı ilişkisini kurgulamaya ilgili kendilerini geliştirmişlerdir.
- Öğrencilerin tasarım süreçlerinin gelişimine önemli katkı sağlarken aynı zamanda kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayan mekân-donatı bütünlüğünü göz önünde bulunduran bilinçli çevresel tasarımcıların yetiştirilmesinde de önemli bir rol oynamaktadır.

Öğrencilerin ilgisi ve bu konuya yönelik alınacak başka dersler doğrultusunda tasarım ile kurulan mekân-donatı ilişkisi artırılabilir. Böylece tasarımcı-öğrenci, istediği etkinliğe, istediği mekâna uygun, kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayan, özgün donatı tasarımları elde edebilir.

KAYNAKÇA

- AKSU, Volkan (2012). “Kent Mobilyaları Tasarımında Özgün Yaklaşımlar”, *Inonu University Journal of Art and Design*, s.373-386.
- AKSU, Volkan (1998). *Kent Mobilyalarının Yer Aldıkları Mekânlara Etkileri Üzerine-Trabzon Kenti Örneği-Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- AKYOL, Elif (2006). *Kent Mobilyaları Tasarım ve Kullanım Süreci*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü .
- ASATEKİN, Mehmet (1981). *Kentsel Donatım Öğeleri ve Bütünsel Yaklaşım Gereği: Mimarlık* s.18-19.
- ASATEKİN, Mehmet (1997). *Endüstri Tasarımında Ürün-Kullanıcı İlişkileri: Orta Doğu Teknik Üniversitesi*.
- BAYRAKTAR, Nuray, TEKEL, Ayşe, ERÇOŞKUN, Yalçın (2008). “Ankara Atatürk Bulvarı Üzerinde Yer Alan Kentsel Donatı Elemanlarının Sınıflandırılması, Değerlendirilmesi ve Kent Kimliği İlişkisi” *Gazi Üniversitesi Müh. Mim. Fakültesi Dergisi*, s.105-118.
- CELBİŞ, Ümit (2001). “Ürün Kullanıcı İlişkileri Bağlamında Kent Mobilyaları ve İşlevleri” *Türkiye I. Uluslararası Kent Mobilyaları Sempozyumu*, s. 175-178.
- CLARKSON, Paule, JOHN, Buckle Paule, Coleman Roger, Stubbs David, Ward James, Jarrett Jerome, Lane Rhonda and Bound John (2004). “Design for patient safety: a review of the effectiveness of design in the UK health service”, *J. Eng. Design* ,s. 123-140.

- ÇINAR, Hande Sanem, ÇETİNDAG, Kerem (2009). "Görsel Algılamada Işık ve Renk Faktörü: Sultanahmet Meydanı ve Çevresi Örneği", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri A, s.103-120.
- GÜNEŞ, Serkan (2005). "Kent Mobilyası Tasarımında Disiplinler Arası Etkileşim", *Planlama/TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını*, s. 92-96.
- GÜNEY, Aydın, ERDEM, Ümit, ZAFER, Bahar ve HEPCAN, Şerif (1996). "Peyzaj Konstrüksiyonu", *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları* No.514, s.147.
- HARRIS, Charles, NICHOLAS, Dines (1998). *Time-Saver Standards For Landscape Architecture*, NewYork: Design and Construction Data, Second edition, McGraw-Hill Publishing Company.
- JORDAN, Patrick W, GREEN, William, S (1999). *Human Factors in Product Design Current Practice and Future Trends*, London:, Taylor and Francis.
- KESİM Güniz Akıncı, EROĞLU Engin (2001). "Türkiye'de Kent Mobilyalarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Bazı Sorunları", *1.Uluslararası Kent Mobilyaları Sempozyumu*, s. 137-144.
- MOLNAR, Donald (2015). *Anatomy of a Park*, Long Grove, Illinois:, Waveland Press.
- NURAY, Bayraktar, Ayşe, TEKEL, Özge, YALÇINER ERCOŞKUN (2008). "Ankara Atatürk Bulvarı Üzerinde Yer Alan Kentsel Donatı Elemanlarının Sınıflandırılması, Değerlendirilmesi Ve Kent Kimliği İlişkisi", *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, s.105-108.
- OCAKCI, Mehmet (2012). *Kent İmgesi (İmajı)*. Ersoy, M. (Derleyen), Kentsel Planlama: Ansiklopedik Sözlük içinde (s.192-193). İstanbul.
- ÖZKAN, Doruk Görkem, Elif Merve, ALPAK, Tuğba, DÜZENLİ (2016). "Tasarım Eğitiminde Yaratıcılığın Geliştirilmesi: Peyzaj Mimarlığı Çevre Tasarımı Stüdyo Çalışması", *IJASOS- International E-Journal of Advances in Social Sciences*, s. 136-143.
- ÖZTÜRK, Özkal Barış (2005). *Tasarıma ve Tasarlayıcılara Dair Felsefi Saptamalar*, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: M.S.G.S.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü.
- ÖZTÜRK, Özkal Barış (2007). *İmgesel Aritmetik Yöntemiyle Mekan Tasarımı Ve Tasarım Örneği*, Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul: M.S.G.S.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü.
- PRUDHOMME G, ZWOLİNSHİ P and BRİSSAUD, D (2003). "Integrating Into The Design Process The Needs Of Those Involved In The Product Life-Cycle", *J. Eng. Design*, s. 333-353.
- RODİEK, Jon, STEİNER, Frederick (1998). "Landscape Architecture Research and Education", *Landscape and Urban Planning Special Issue*, s.73-74.
- SİU Kin Wai Michael (2005). "Pleasurable Products: Public Space Furniture With Userfitness", *Journal of Engineering Design*, s.545-555.
- SİU, Kin Wai Michael (2007). "Guerrilla Wars In Everyday Public Spaces: Reflections And Inspirations For Designers", *International Journal of Design*, s. 37-56.
- SİU, Kin Wai Michael (2009). "Public Design For Changing Urban Needs", *Korean Society of Design Science*, s., 3085-3093.
- YILDIZCI, Ahmet Cengiz (2001). "Kent Mobilyaları Kavramı ve İstanbul'daki Kent Mobilyalarının İrdelenmesi", *1. Uluslararası Kent Mobilyaları Sempozyumu, Bildiriler Kitabı*, s.29-34.
- YÖRÜK, İsmail, GÜLGÜN, Bahriye, SAYMAN, Müveyla ve Ankaya, Funda Ünal (2006). "Peyzaj Planlama Çalışmaları Kapsamında Ege Üniversitesi Kampüs Örneğindeki Peyzaj Donatı Elemanlarının Ergonomik-Antropometrik Açından İrdelenmesi", *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, s.157-168.
- YÜCEL Gökçen Firdevs (2006). "Kamusal Açık Mekanlarda Donatı Elemanlarının Kullanımı", *Ege Mimarlık*, s. 26-29.